

Kommunstyrelsen

Förslag till beslut - Riktlinjer för offentlig konst

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Riktlinjer för offentlig konst antas.

Ärendebeskrivning

Med *offentlig konst* avses konstverk som finns placerade i lokaler eller på platser som är tillgängliga för allmänheten och som därmed kan beses eller på annat sätt upplevas.

Eskilstuna konstmuseum förvaltar en konstsamling med verk från 1600-tal till nutid. Den består till störst del av nordisk och nordeuropeisk konst, med tyngdpunkten på svensk 1900-talsmåleri. Eskilstuna konstmuseum ansvarar också för Eskilstuna kommuns samling med depositionskonst. Samlingen omfattar drygt 5 500 verk, vilka lånas ut till kommunala och offentliga miljöer. På Ebelingmuseet i Torshälla finns en samling med verk av Allan Ebeling. Dessutom har museet i sin samling verk av Harriet Ebeling och Marianne Ebeling, liksom en samling av Bo Englund. Eskilstunas konstmuseers riktlinjer för konstsamlingarna har utarbetats för att fastställa de rekommendationer som gäller vid inköp och hantering av konstverk i museets samlingar.

Det finns en lång tradition av att arbeta med konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet i Eskilstuna kommun. Varje år tillkommer nya verk exempelvis i parker, bostadsområden och på skolgårdar eftersom offentlig konst är en självklar del när Eskilstuna kommun utvecklas. Eskilstuna konstmuseum är ansvarigt för den offentliga konsten, men frågorna om Eskilstunas konstnärliga gestaltningar är oftast nämnd-, förvaltnings- och bolagsövergripande. Gemensamma riktlinjer är viktiga för kvalitativa arbetsprocesser. Ett förvaltningsöverskridande och transparent samarbete krävs för att säkerställa att arbetet med offentlig konst implementeras i utformningen av kommunens gemensamma miljöer.

I maj 2021 remitterades förslag till *Riktlinjer för offentlig konst* till samtliga kommunala nämnder förutom valnämnden och överförmyndarnämnden för yttrande. Förslaget remitterades även till Eskilstuna kommunföretag AB för yttrande.

Remissvar har inkommit från arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, förskolenämnden, gymnasienämnden, kommunstyrelsen, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Torshälla stads nämnd samt vård- och omsorgsnämnden.

Generellt är inkomna synpunkter positiva och menar att ett övergripande förhållningssätt kan tjäna som vägledning inom området. Likaså bedöms riktlinjerna kunna bidra till att säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande.

Samtliga remissvar har gått genom av Kultur- och fritidsförvaltningen och några ändringar har gjorts i förslag på *Riktlinjer för offentlig konst* utifrån de inkomna remissvaren. Efter beslut i Kultur- och fritidsnämnden har riktlinjerna översänts till Kommunstyrelsen för beslut i Kommunfullmäktige.

Kommunledningskontoret har därefter gjort vissa förtydliganden och justeringar i detta förslag till kommunfullmäktige. Det är inga förändringar i sakinhållet utan främst kopplat till ansvarsfördelning. Det har genomgående ändrats till att det är Kultur och fritidsförvaltningen och inte Eskilstuna konstmuseum som ansvarar. Kultur- och fritidsförvaltningen kan delegera vidare till lämplig enhet. Även ett par alltför detaljerade skrivelser har tagits bort då det riskerar att krävas nytt beslut av kommunfullmäktige vid förändringar.

Finansiering

Eskilstuna kommun tillämpar enprocentsregeln: en finansieringsmodell för offentlig konst som innebär att en procent av budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Riktlinjerna bidrar till att realisera kommunens vision, strategiska inriktning och kulturpolitik. Policyn följer nationella kulturpolitiska mål och utgår övergripande från det nationella målet för gestaltad livsmiljö.

Tommy Malm
Kommundirektör

Eva Norberg
Kommunikationsdirektör

Beslutet skickas till:

Samtliga kommunala nämnder
Eskilstuna kommunföretag

K-fast

STYRDOKUMENT

Riktlinjer för offentlig konst

Beslutad när	3 mars 2022
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KSKF/2022:17
Ersätter	Tidigare fattade styrdokument om offentlig konst
Gäller för	Samtliga nämnder och följande bolag
Gäller fr o m	3 mars 2022
Gäller t o m	
Dokumentansvarig	Kommunikationsdirektör
Uppföljning	

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga och ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Ämnesområde och bakgrund

Med *offentlig konst* avses konstverk som finns placerade i lokaler eller på platser som är tillgängliga för allmänheten och som därmed kan beses, eller på annat sätt upplevas.

Det finns en lång tradition av att arbeta med konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet i Eskilstuna kommun. Varje år tillkommer nya verk exempelvis i parker, bostadsområden och på skolgårdar eftersom offentlig konst är en självklar del när Eskilstuna kommun utvecklas.

Kultur- och fritidsförvaltningen är ansvarigt för den offentliga konsten, men frågorna om Eskilstunas konstnärliga gestaltningar är oftast nämnd-, förvaltnings- och bolagsövergripande. Gemensamma riktlinjer är viktiga för kvalitativa arbetsprocesser.

Riktlinjer för Offentlig konst

Ett förvaltningsöverskridande och transparent samarbete krävs för att säkerställa att arbetet med offentlig konst implementeras i utformningen av kommunens gemensamma miljöer. Detta sker genom regelbundna möten mellan företrädare för konstmuseet och kommunens förvaltningar samt med Eskilstuna Kommunfastigheter AB och andra aktörer inom koncernen som investerar i offentlig konst. Konst ska finnas med som punkt i nedan nämnda förvaltningar och bolags checklista för utredningsbehov och förstudiefas i projekt som rör mark-, exploatering- och investeringsprojekt.

Ansvarsfördelning

Förvaltningar och bolag

- Ansvarar för att riktlinjerna efterlevs i sina respektive verksamheter.
- Ansvarar för att delta med kompetens enligt riktlinjerna när Kultur- och fritidsnämnden, Eskilstuna Kommunfastigheter AB eller Stadsbyggnadskontoret initierar ett nytt offentligt konstprojekt.

Kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar för:

- Fatta beslut om vad som är offentlig konst i Eskilstuna kommun.
- Expertis, erfarenhet och kompetens kring konstnärliga gestaltningar
- Att formulera konstprogram för respektive konstnärlig gestaltning
- Att upphandla extern konstkompetens i samverkan
- Registrering av nyinköpt konst
- Att upprätta skötselplan/förvaltningsplan för ny konst i samverkan med konstnär
- Att beställa renovering och drift av konstverk i samverkan med berörda förvaltningar och bolag
- Att stötta nämnder och bolag i arbetet med och efterlevnad av dessa riktlinjer

Eskilstuna Kommunfastigheter AB ansvarar för:

- Att avsätta 1% av investeringsbudget vid nybyggnation till offentlig konst, samt finansierar drift och underhåll.
- Samverka med Kultur- och fritidsförvaltningen kring upphandling av offentlig konst.
- Kompetens kring tekniska förutsättningar för konsten på den specifika platsen
- Att om kommunen anlitar privata byggbolag där kommunen planerar att bedriva verksamhet i dess lokaler bör 1 % av byggkostnaderna eller investeringsbudgeten gå till inköp av lös offentligkonst till platsen.
- När extern byggherre/entreprenör bygger på kommunal mark ska policy och riktlinjer för den offentliga konsten följas.

Stadsbyggnadsförvaltningen ansvarar för

- Kompetens kring tekniska förutsättningar för konsten, när konst planeras på mark som förvaltas av stadsbyggnadsförvaltningen.
- Att kalla Eskilstuna konstmuseum till start-, samråds- och/eller planeringsmöte kring utredningsbehov och förstudiefas i projekt som rör mark- investerings- och exploateringsprojekt där synpunkter från andra förvaltningar och bolag tas in.

Gåvor och donationer

En gåva eller donation är ett konstverk som kommunen inte köper in själv. Det är Kultur- och fritidsförvaltningen som har mandat att i varje enskilt fall acceptera eller inte acceptera konstverk som gåva eller donation samt besluta om placering av konstverket. Ansvar för donationen samt driftskostnader kvarstår hos Kultur- och fritidsförvaltningen.

Konstverk som mottas som gåva/donation får inte konkurrera med eller ersätta konstverk som skulle ha beställts av kommunen eller regionen.

Överlåtelse av konst

Vid olika mark- och byggnadsprojekt kan det innebära att den konst som ägs och förvaltas av kommunen berörs. Vid ändrade ägarförhållanden har verksamheterna och/eller deras förvaltning informationsplikt. Lös konst från depositionskonsten återlämnas till Eskilstuna konstmuseum. Fast konst ska alltid förhandlas vid försäljning och privatisering.

Avveckling och försäljning av offentlig gestaltning /konst

När offentlig konst har stora skador eller är för kostsamma för att renovera i förhållande till värdet kan man avveckla eller kassera konstverket.

Avveckling och försäljning av offentlig konst hanteras enligt vid varje tillfälle beslutad kassationsordning, KFN/2011:273.

Stöld och skadegörelse

Stöld och skadegörelse av konst i Eskilstunas kommun ska polisanmälas av museichefen, Eskilstuna konstmuseum.

Upphovsrätt

Eskilstuna kommun har rätt att använda rätt att använda bilder och andra audiovisuella upptagningar på konstverket i marknadsförings- och informationssyfte och följer det avtal som är tecknat med Bildupphovsrätt i Sverige (BUS). Kommunen redovisar årligen sin bildanvändning till BUS.

Gällande lagstiftning och annan rättslig reglering

Som museiverksamhet följer hanteringen av den offentliga konsten Museilagen (2017:563).

Förhållande till redan fattade politiska beslut

Riktlinjer för offentlig konst kompletterar av kommunfullmäktige beslutad Policy för offentlig konst (KSKF/2021:16).

Bilaga - Beskrivningar av begrepp och dessas innebörd, policy för offentlig konst

Yttrandefrihet

Vid inköp av offentlig konst ska alltid den konstnärliga friheten värnas. FN skriver i sin första rapport om konstnärliga fri- och rättigheter (2013):

”Konstnärlig kreativitet är nödvändig för utvecklingen av levande kulturer och fungerande demokratiska samhällen”. I linje med FN-rapporten fastslår Sverige i sitt mål för kulturpolitiken ”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.”

Armlängds avstånd

Principen om ”armlängds avstånd” handlar om demokrati och yttrandefrihet, om konstnärlig kvalitet och förtroende för profession och kunskap. Det är sakkunniga som ska göra bedömningar och fatta beslut om offentligt finansierad konst och utställningar.

”Armlängds avstånd” bygger på relationen mellan anslagsgivare och utförare. Det innebär att politiken beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar och överlåter konstnärliga och kvalitativa bedömningar åt professionen.

Gestaltad livsmiljö

Nationellt kulturpolitiskt mål antaget 2018 av regering och riksdag. En politik som tar utgångspunkt i människan och hennes livsmiljö.

”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Det ska uppnås genom att”:

- Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids.
- Det offentliga agerar förebildligt.
- Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas.
- Miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla.
- Samarbete och samverkan utvecklas inom landet och nationellt.
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2015/10/sou-201588/>

Det offentliga rummet

De offentliga miljöerna eller rummen är miljöer som ägs eller används av det offentliga, dvs stat, region eller kommun. Dessa miljöer planeras och byggs dock ofta i samverkan mellan den offentliga och privata sektorn. Hit

räknas gator, torg och parker samt utrymmen i allmänna lokaler, allmänna kommunikationer samt lokaler för skola, vård och viss omsorg. Konst i offentlig miljö kan sätta fokus på en plats, ge estetiska upplevelser, stimulera till samtal och ge möjlighet till reflektion.

Konstnärlig gestaltning

Offentlig konst eller konstnärlig gestaltning kan definieras som ”konstverk avsedda för och ofta utförda direkt i miljöer där allmänheten regelmässigt har tillträde” både inom- och utomhus. Offentlig konst är konstverk som ägs av staten, region eller en kommun och har bekostats av gemensamma skattemedel. Den klassas som en del av det moderna kulturarvet och ska förvaltas i enlighet med Riksantikvarieämbetets riktlinjer. Den offentliga konsten tillhör alla och är inte i privat ägo. I det offentliga rummet kan även privata konstverk förekomma men ägs då av till exempel av fastighetsbolag, byggföretag, föreningar eller stiftelser. Uttrycken kan vara varierade, materialen olika och konstnärerna utsedda för att öka bredden på influenser till samhället. Nya arbetsmetoder och arbetsätt för konstnärerna förutsätter flexibla processer. Offentlig konst omfattar även platsspecifika målningar, skulpturer, video, interaktiva verk och installationer inomhus i lokaler och byggnader med offentlig verksamhet. Fysiska verk ska hålla under lång tid i en förutbestämd miljö, därför är det viktigt att den konstnärliga kvalitén, uttrycket och tekniken har höjd och utförandet sker speciellt för den plats där de ska placeras. Konstnärliga gestaltningar kan även vara immateriella och till exempel vara delaktighets-, process- eller performancebaserade.

Offentlig fast och lös konst

En del av den offentliga konsten är byggnadsanknuten, vilket innebär att den är producerad på beställning, integrerad i arkitekturen i en byggnad eller på en specifik plats. Offentlig konst betecknas då även som ”fast konst”. Ett annat begrepp är ”lös konst” vilket avser att verken går att flytta och inte är bundna till en specifik plats eller lokal. Kommuner och regioner avsätter vanligtvis medel för inköp av lös konst. Varierande tekniker som måleri, skulptur, grafik, fotografi, rörlig bild, installationer och även konceptuell, idébaserad, konst hör till lös konst.

MU-avtal

Avtal för utställnings- och medverkanssättning för konstnärer, tecknat mellan staten och företrädare för verksamma konstnärer.

<http://www.kro.se/mu-och-avtal>

KRO

Konstnärernas Riksorganisation, KRO, är de svenska konstnärernas fackliga organ, som bildades 1937.

<http://www.kro.se/>

§ 90 Riktlinjer för offentlig konst (KFN/2021:129)

Beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslag på *Riktlinjer för offentlig konst* och översänder det till kommunstyrelsen.

Förslag till kommunfullmäktige

Riktlinjer för offentlig konst antas.

Ärendebeskrivning

Med *offentlig konst* avses konstverk som finns placerade i lokaler eller på platser som är tillgängliga för allmänheten och som därmed kan beses eller på annat sätt upplevas. Enhetschefen på Eskilstuna konstmuseer fattar beslut om vad som är offentlig konst i Eskilstuna kommun.

Eskilstuna konstmuseum förvaltar en konstsamling med verk från 1600-tal till nutid. Den består till störst del av nordisk och nordeuropeisk konst, med tyngdpunkten på svensk 1900-talsmåleri. Eskilstuna konstmuseum ansvarar också för Eskilstuna kommuns samling med depositionskonst. Samlingen omfattar drygt 5 500 verk, vilka lånas ut till kommunala och offentliga miljöer. På Ebelingmuseet i Torshälla finns en samling med verk av Allan Ebeling. Dessutom har museet i sin samling verk av Harriet Ebeling och Marianne Ebeling, liksom en samling av Bo Englund. Eskilstunas konstmuseers riktlinjer för konstsamlingarna har utarbetats för att fastställa de rekommendationer som gäller vid inköp och hantering av konstverk i museets samlingar.

Det finns en lång tradition av att arbeta med konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet i Eskilstuna kommun. Varje år tillkommer nya verk exempelvis i parker, bostadsområden och på skolgårdar eftersom offentlig konst är en självklar del när Eskilstuna kommun utvecklas. Eskilstuna konstmuseum är ansvarigt för den offentliga konsten, men frågorna om Eskilstunas konstnärliga gestaltningar är oftast nämnd-, förvaltnings- och bolagsövergripande. Gemensamma riktlinjer är viktiga för kvalitativa arbetsprocesser. Ett förvaltningsöverskridande och transparent samarbete krävs för att säkerställa att arbetet med offentlig konst implementeras i utformningen av kommunens gemensamma miljöer.

I maj 2021 remitterades förslag till *Riktlinjer för offentlig konst* till samtliga kommunala nämnder förutom valnämnden och överförmyndarnämnden för yttrande. Förslaget remitterades även till Eskilstuna kommunföretag AB för yttrande.

Remissvar har inkommit från arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, förskolenämnden, gymnasienämnden, kommunstyrelsen, servicenämnden,

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Torshälla stads nämnd samt vård- och omsorgsnämnden.

Övergripande är nämnderna positiva och menar att ett övergripande förhållningssätt kan tjäna som vägledning inom området. Likaså bedöms riktlinjerna kunna bidra till att säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande.

Samtliga remissvar har gått igenom och några ändringar har gjorts i förslag på riktlinjer för offentlig konst utifrån de inkomna remissvaren. Vissa textavsnitt har omformulerats eller förtydligats, som exempel kan nämnas rubriken ”Ansvarsfördelning”, där texten förtydligas med att *”det är förvaltningars ansvar att delta med kompetens enligt riktlinje när Eskilstuna konstmuseum, Eskilstuna Kommunfastigheter AB eller Stadsbyggnadskontoret initierar ett nytt offentligt konstprojekt.”* enligt önskemål från vård- och omsorgsnämnden som ville ha ett förtydligande.

I de fall de inkomna remissvaren inte föranlett någon ändring i förslaget på *Riktlinjer för offentlig konst* har det motiverats varför.

Yrkanden

Marie Svensson (S) samt Muhammed Tahsin (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Kultur- och
fritidsnämnden

Riktlinjer för offentlig konst

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förslag på *Riktlinjer för offentlig konst* och översänder det till kommunstyrelsen.

Förslag till kommunfullmäktige

Riktlinjer för offentlig konst antas.

Ärendebeskrivning

Med *offentlig konst* avses konstverk som finns placerade i lokaler eller på platser som är tillgängliga för allmänheten och som därmed kan beses eller på annat sätt upplevas. Enhetschefen på Eskilstuna konstmuseer fattar beslut om vad som är offentlig konst i Eskilstuna kommun.

Eskilstuna konstmuseum förvaltar en konstsamling med verk från 1600-tal till nutid. Den består till störst del av nordisk och nordeuropeisk konst, med tyngdpunkten på svensk 1900-talsmåleri. Eskilstuna konstmuseum ansvarar också för Eskilstuna kommuns samling med depositionskonst. Samlingen omfattar drygt 5 500 verk, vilka lånas ut till kommunala och offentliga miljöer. På Ebelingmuseet i Torshälla finns en samling med verk av Allan Ebeling. Dessutom har museet i sin samling verk av Harriet Ebeling och Marianne Ebeling, liksom en samling av Bo Englund. Eskilstunas konstmuseers riktlinjer för konstsamlingarna har utarbetats för att fastställa de rekommendationer som gäller vid inköp och hantering av konstverk i museets samlingar.

Det finns en lång tradition av att arbeta med konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet i Eskilstuna kommun. Varje år tillkommer nya verk exempelvis i parker, bostadsområden och på skolgårdar eftersom offentlig konst är en självklar del när Eskilstuna kommun utvecklas. Eskilstuna konstmuseum är ansvarigt för den offentliga konsten, men frågorna om Eskilstunas konstnärliga gestaltningar är oftast nämnd-, förvaltnings- och bolagsövergripande. Gemensamma riktlinjer är viktiga för kvalitativa arbetsprocesser. Ett förvaltningsöverskridande och transparent samarbete krävs för att säkerställa att arbetet med offentlig konst implementeras i utformningen av kommunens gemensamma miljöer.

I maj 2021 remitterades förslag till *Riktlinjer för offentlig konst* till samtliga kommunala nämnder förutom valnämnden och överförmyndarnämnden för yttrande. Förslaget remitterades även till Eskilstuna kommunföretag AB för yttrande.

Remissvar har inkommit från arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, förskolenämnden, gymnasienämnden, kommunstyrelsen, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Torshälla stads nämnd samt vård- och omsorgsnämnden.

Övergripande är nämnderna positiva och menar att ett övergripande förhållningssätt kan tjäna som vägledning inom området. Likaså bedöms riktlinjerna kunna bidra till att säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande.

Samtliga remissvar har gått igenom och några ändringar har gjorts i förslag på riktlinjer för offentlig konst utifrån de inkomna remissvaren. Vissa textavsnitt har omformulerats eller förtydligats, som exempel kan nämnas rubriken ”Ansvarsfördelning”, där texten förtydligas med att *”det är förvaltningars ansvar att delta med kompetens enligt riktlinje när Eskilstuna konstmuseum, Eskilstuna Kommunfastigheter AB eller Stadsbyggnadskontoret initierar ett nytt offentligt konstprojekt.”* enligt önskemål från vård- och omsorgsnämnden som ville ha ett förtydligande.

I de fall de inkomna remissvaren inte föranlett någon ändring i förslaget på *Riktlinjer för offentlig konst* har det motiverats varför.

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen

STYRDOKUMENT

Riktlinjer för Offentlig konst

Beslutad när	
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KFN/2021:129
Ersätter	
Gäller för	Samtliga nämnder och bolag
Gäller fr o m	2022-xx-xx
Gäller t o m	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Kommunikationsdirektör
Uppföljning	

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga och ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Ämnesområde och bakgrund

Med *offentlig konst* avses konstverk som finns placerade i lokaler eller på platser som är tillgängliga för allmänheten och som därmed kan beses, eller på annat sätt upplevas. Enhetschefen på Eskilstuna konstmuseer fattar beslut om vad som är offentlig konst i Eskilstuna kommun.

Det finns en lång tradition av att arbeta med konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet i Eskilstuna kommun. Varje år tillkommer nya verk exempelvis i parker, bostadsområden och på skolgårdar eftersom offentlig konst är en självklar del när Eskilstuna kommun utvecklas.

Eskilstuna konstmuseum är ansvarigt för den offentliga konsten, men frågorna om Eskilstunas konstnärliga gestaltningar är oftast nämnd-, förvaltnings- och bolagsövergripande. Gemensamma riktlinjer är viktiga för kvalitativa arbetsprocesser.

Riktlinjer för Offentlig konst

Ett förvaltningsöverskridande och transparent samarbete krävs för att säkerställa att arbetet med offentlig konst implementeras i utformningen av kommunens gemensamma miljöer. Detta sker genom regelbundna möten mellan företrädare för konstmuseet och kommunens förvaltningar samt med Eskilstuna Kommunfastigheter AB och andra aktörer inom koncernen som investerar i offentlig konst. Konst ska finnas med som punkt i nedan nämnda förvaltningar och bolags checklista för utredningsbehov och förstudiefas i projekt som rör mark-, exploatering- och investeringsprojekt.

Ansvarsfördelning

Förvaltningar och bolag

- Ansvarar för att riktlinjerna efterlevs i sina respektive verksamheter.

Förvaltningar

- Ansvarar för att delta med kompetens enligt riktlinjerna när Eskilstuna konstmuseum, Eskilstuna Kommunfastigheter AB eller Stadsbyggnadskontoret initierar ett nytt offentligt konstprojekt.

Kommunledningskontoret

- Har huvudansvaret att riktlinjerna efterlevs av alla anställda i kommunkoncernen.

Eskilstuna konstmuseum ansvarar för:

- Expertis, erfarenhet och kompetens kring konstnärliga gestaltningar
- Att formulera konstprogram för respektive konstnärlig gestaltning

- Att sammankalla vid möten av konstreferensgruppen i respektive projekt
- Att upphandla extern konstkompetens i samverkan
- Att förbereda upphandlingsunderlag och leder urvalsprocesser
- Registrering av nyinköpt konst
- Att upprätta skötselplan/förvaltningsplan för ny konst i samverkan med konstnär
- Att beställa renovering och drift av konstverk i samverkan med berörda förvaltningar och bolag

Eskilstuna Kommunfastigheter AB ansvarar för:

- Att avsätta 1% av investeringsbudget vid nybyggnation till offentlig konst, samt finansierar drift och underhåll.
- Samverka med Eskilstuna konstmuseum kring upphandling av offentlig konst.
- Kompetens kring tekniska förutsättningar för konsten på den specifika platsen
- Att om kommunen anlitar privata byggbolag där kommunen planerar att bedriva verksamhet i dess lokaler bör 1 % av byggkostnaderna eller investeringsbudgeten gå till inköp av lös offentligkonst till platsen.
- När extern byggherre/entreprenör bygger på kommunal mark ska policy och riktlinjer för den offentliga konsten följas.

Stadsbyggnadsnämnden respektive Torshälla stads nämnd ansvarar för

- Kompetens kring tekniska förutsättningar för konsten, när konst planeras på mark som förvaltas av stadsbyggnadsförvaltningen.
- Att via Eskilstuna konstmuseums offentliga postlåda kalla museichef/intendent, Eskilstuna konstmuseum till start-, samråds- och/eller planeringsmöte kring utredningsbehov och förstudiefas i projekt som rör mark- investerings- och exploateringsprojekt där synpunkter från andra förvaltningar och bolag tas in.

Gåvor och donationer

En gåva eller donation är ett konstverk som kommunen inte köper in själv. Det är Eskilstuna konstmuseums chef som har mandat att i varje enskilt fall acceptera eller inte acceptera konstverk som gåva eller donation samt besluta om placering av konstverket. Ansvar för donationen samt driftskostnader kvarstår hos Kultur- och fritidsförvaltningen.

Konstverk som mottas som gåva/donation får inte konkurrera med eller ersätta konstverk som skulle ha beställts av kommunen eller regionen.

Överlåtelse av konst

Vid olika mark- och byggnadsprojekt kan det innebära att den konst som ägs och förvaltas av kommunen berörs. Vid ändrade ägarförhållanden har verksamheterna och/eller deras förvaltning informationsplikt. Lös konst

från depositionskonsten återlämnas till Eskilstuna konstmuseum. Fast konst ska alltid förhandlas vid försäljning och privatisering.

Avveckling och försäljning av offentlig gestaltning /konst

När offentlig konst har stora skador eller är för kostsamma för att renovera i förhållande till värdet kan man avveckla eller kassera konstverket.

Avveckling och försäljning av offentlig konst hanteras enligt vid varje tillfälle beslutad kassationsordning, KFN/2011:273.

Stöld och skadegörelse

Stöld och skadegörelse av konst i Eskilstunas kommun ska polisanmälas av museichefen, Eskilstuna konstmuseum.

Upphovsrätt

Eskilstuna kommun har rätt att använda rätt att använda bilder och andra audiovisuella upptagningar på konstverket i marknadsförings- och informationssyfte och följer det avtal som är tecknat med Bildupphovsrätt i Sverige (BUS). Kommunen redovisar årligen sin bildanvändning till BUS.

Gällande lagstiftning och annan rättslig reglering

Som museiverksamhet följer hanteringen av den offentliga konsten Museilagen (2017:563).

Förhållande till redan fattade politiska beslut

Riktlinjer för offentlig konst kompletterar av kommunfullmäktige beslutad Policy för offentlig konst (KSKF/2021:XX).

Bilaga A - Beskrivningar av begrepp och dessas innebörd, policy och riktlinjer för offentlig konst

Yttrandefrihet

Vid inköp av offentlig konst ska alltid den konstnärliga friheten värnas. FN skriver i sin första rapport om konstnärliga fri- och rättigheter (2013): ”Konstnärlig kreativitet är nödvändig för utvecklingen av levande kulturer och fungerande demokratiska samhällen”. I linje med FN-rapporten fastslår Sverige i sitt mål för kulturpolitiken ”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.”

Armlängds avstånd

Principen om ”armlängds avstånd” handlar om demokrati och yttrandefrihet, om konstnärlig kvalitet och förtroende för profession och kunskap. Det är sakkunniga som ska göra bedömningar och fatta beslut om offentligt finansierad konst och utställningar.

”Armlängds avstånd” bygger på relationen mellan anslagsgivare och utförare. Det innebär att politiken beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar och överlåter konstnärliga och kvalitativa bedömningar åt professionen.

Gestaltad livsmiljö

Nationellt kulturpolitiskt mål antaget 2018 av regering och riksdag. En politik som tar utgångspunkt i människan och hennes livsmiljö.

”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Det ska uppnås genom att”:

- Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids.
- Det offentliga agerar förebildligt.
- Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas.
- Miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla.
- Samarbete och samverkan utvecklas inom landet och nationellt.

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2015/10/sou-201588/>

Det offentliga rummet

De offentliga miljöerna eller rummen är miljöer som ägs eller används av det offentliga, dvs stat, region eller kommun. Dessa

miljöer planeras och byggs dock ofta i samverkan mellan den offentliga och privata sektorn. Hit räknas gator, torg och parker samt utrymmen i allmänna lokaler, allmänna kommunikationer samt lokaler för skola, vård och viss omsorg. Konst i offentlig miljö kan sätta fokus på en plats, ge estetiska upplevelser, stimulera till samtal och ge möjlighet till reflektion.

Konstnärlig gestaltning

Offentlig konst eller konstnärlig gestaltning kan definieras som ”konstverk avsedda för och ofta utförda direkt i miljöer där allmänheten regelmässigt har tillträde” både inom- och utomhus. Offentlig konst är konstverk som ägs av staten, region eller en kommun och har bekostats av gemensamma skattemedel. Den klassas som en del av det moderna kulturarvet och ska förvaltas i enlighet med Riksantikvarieämbetets riktlinjer. Den offentliga konsten tillhör alla och är inte i privat ägo. I det offentliga rummet kan även privata konstverk förekomma men ägs då av till exempel av fastighetsbolag, byggföretag, föreningar eller stiftelser. Uttrycken kan vara varierade, materialen olika och konstnärerna utsedda för att öka bredden på influenser till samhället. Nya arbetsmetoder och arbetssätt för konstnärerna förutsätter flexibla processer. Offentlig konst omfattar även plats specifika målningar, skulpturer, video, interaktiva verk och installationer inomhus i lokaler och byggnader med offentlig verksamhet. Fysiska verk ska hålla under lång tid i en förutbestämd miljö, därför är det viktigt att den konstnärliga kvalitén, uttrycket och tekniken har höjd och utförandet sker speciellt för den plats där de ska placeras. Konstnärliga gestaltningar kan även vara immateriella och till exempel vara delaktighets-, process- eller performancebaserade.

Offentlig fast och lös konst

En del av den offentliga konsten är byggnadsanknuten, vilket innebär att den är producerad på beställning, integrerad i arkitekturen i en byggnad eller på en specifik plats. Offentlig konst betecknas då även som ”fast konst”. Ett annat begrepp är ”lös konst” vilket avser att verken går att flytta och inte är bundna till en specifik plats eller lokal. Kommuner och regioner avsätter vanligtvis medel för inköp av lös konst. Varierande tekniker som måleri, skulptur, grafik, fotografi, rörlig bild, installationer och även konceptuell, idébaserad, konst hör till lös konst.

MU-avtal

Avtal för utställnings- och medverkansersättning för konstnärer, tecknat mellan staten och företrädare för verksamma konstnärer.

<http://www.kro.se/mu-och-avtal>

KRO

Konstnärernas Riksorganisation, KRO, är de svenska konstnärernas fackliga organ, som bildades 1937.

<http://www.kro.se/>

Sammanställning inkomna remissvar för ”Policy för offentlig konst” KFN/2021:68 samt ”Riktlinjer för offentlig konst” KFN/2021:129

Remissvar har inkommit från:

- Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden
- Förskolenämnden
- Gymnasienämnden
- Kommunledningskontoret
- Servicenämnden
- Socialnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden
- Torshälla stads nämnd
- Vård- och omsorgsnämnden

Övergripande är nämnderna positiva och menar att ett övergripande förhållningssätt kan tjäna som vägledning inom området. Likaså bedöms policyn och riktlinjen kunna bidra till att säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande.

Synpunkter:

1. Kommunledningskontoret skriver att i både policy och riktlinje står att kommundirektören har huvudansvar för att policy och riktlinje efterlevs. Detta bör justeras till att det är nämnderna och bolagen som är ansvariga för att policy och riktlinje efterlevs i den egna verksamheten.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Formuleringen kommer att ändras till ”Ansvar för att policy och riktlinjerna efterlevs ligger på nämnder och bolag. Kommundirektören har huvudansvar för att det efterlevs.”

2. Kommunledningskontoret skriver att i policyn finns en punkt som lyder: ”Eskilstunas invånare ska få uppleva och möta konst i sin vardag, såväl i centrum som i alla stadsdelar och på landsbygden.” Kommunledningskontoret skulle hellre se att det skrevs ut ”Kvinnor, män, flickor och pojkar i Eskilstuna ska få uppleva och möta konst i sin vardag, såväl i centrum som i alla stadsdelar och på landsbygden.” samt att konsten ska vara tillgänglig för alla, oavsett vem man är. Detta utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Formuleringen ändras till ”Eskilstuna kommuns invånare, flickor och pojkar samt kvinnor och män, ska få uppleva och möta konst i sin vardag, såväl i centrum som i alla stadsdelar och på landsbygden. Konsten ska vara tillgänglig för alla, oavsett vem vilka de är.”

3. Kommunledningskontoret skriver att i policyn finns en punkt som lyder: ”Vid inköp av offentlig konst ska jämställdhet, mångfald och olika uttrycksmedel beaktas så att en god balans uppnås i konstsamlingen som helhet.” Kommunledningskontoret anser att det bör tydliggöras att hänsyn både tas till att konsten kan uttrycka olika konstinriktningar, tekniker och motiv men mångsidighet bör gälla även utifrån utförarens/konstnärens ålder, kön och etnicitet.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Formuleringen ”Vid inköp av offentlig konst ska jämställdhet, mångfald och olika uttrycksmedel beaktas” kvarstår då den menas inte behöver ytterligare exemplifieras.

4. Förskolenämnden och gymnasienämnden skriver att vid nybyggnation av skolor är det viktigt att nämnden och förvaltningen har en bidragande roll vid val och framtagandet av konst. Det finns flera goda exempel i kommunen som visar på positiva effekter när

barnen har varit delaktiga i medskapandet av konst, bland annat utifrån ett pedagogiskt och inkluderande perspektiv. Det finns även konst som stimulerar till lek vilket bör beaktas när det planeras för konst i det offentliga rummet.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Processen hur konstmuseerna arbetar i samråd med verksamheterna beskrivs i riktlinjen.

5. Stadsbyggnadsnämnden menar att vissa förtydliganden och/eller ändringar behövs. I riktlinjen under rubriken "Eskilstuna Kommunfastigheter AB ansvarar för" anges att "När extern byggherre/entreprenör bygger i park-, gatu- och torgrum ska vision för den offentliga konsten följas i enlighet med kommunens aktuella konstpolicy och riktlinjer". Eskilstuna Kommunfastigheter bygger inte på allmän plats som park-, gatu-, eller torgrum. Texten bör flyttas till Stadsbyggnadsnämndens samt Torshälla stads nämnds ansvar.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Texten finns på rätt plats i riktlinjen men formuleras om till att gälla "kommunal mark".

6. Stadsbyggnadsnämnden menar att rubriken "Stadsbyggnadsförvaltningens ansvar" bör ändras till Stadsbyggnadsnämndens respektive Torshälla stads nämnds ansvar.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Formuleringen kommer att ändras enligt remissvaret.

7. Stadsbyggnadsnämnden skriver att i riktlinjen under rubriken "Stadsbyggnadsförvaltningens ansvar" anges att förvaltningen ska kalla museichef/intendent, Eskilstuna konstmuseum till start-, samråds- och/eller planeringsmöte kring utredningsbehov och förstudiefas i projekt som rör mark-, investering- och exploateringsprojekt. Om kallelse skickas till en person finns risk att det faller mellan stolarna om museichefen t.ex. har semester. Vi föreslår därför att kallelse/inbjudan till deltagande i olika arbetsprocesser går till förvaltningens allmänna e-postlåda för att säkra att alla berörda inom Kultur- och fritidsförvaltningen får informationen.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Texten ändras till "kallelsen går till Eskilstuna konstmuseums offentliga postlåda".

8. Stadsbyggnadsnämnden menar vidare att en definition av vad Kultur- och fritidsförvaltningen avser med markprojekt behövs. Gatuavdelningen utför ibland driftinsatser med kort varsel för att laga exempelvis en brunn. Det klassas som markprojekt enligt vår definition, men är troligen inte aktuella för konstverk.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Formuleringen ändras från "markprojekt" till "mark- investerings- och exploateringsprojekt där synpunkter från andra förvaltningar och bolag tas in".

9. Torshälla stads nämnd önskar att det i policyn förtydliga att det är Eskilstuna kommuns invånare som ska få uppleva och möta konsten i sin vardag, dvs i sjätte punkten där det står Eskilstuna bör det förtydligas att det menas Eskilstuna kommun.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Formuleringen kommer att ändras enligt önskemål.

10. Torshälla stads nämnd önskar att det i riktlinjen för offentlig konst vid erbjudande av gåvor och donationer förtydligas formellt ansvar samt vilka krav som ställs för att ta emot gåvan som till exempel driftskostnader för andra förvaltningar och bolag.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Efter den nuvarande formuleringen "Eskilstuna konstmuseum tar emot donationer från fall till fall efter beslut av museichef i samråd med intendent." förtydligas texten med "Ansvar för donationen samt driftskostnader kvarstår hos Kultur- och fritidsförvaltningen."

11. Torshälla stads nämnd önskar ett förtydligande kring Torshälla stads nämnds ansvar.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Texten förtydligas med att " Vid investering av offentlig konst ska löpande drift- och underhållsmedel för konsten alltid avsättas av den som gör investeringen. Offentlig konst är ett kulturarv och ska förvaltas som ett sådant."

12. Vård- och omsorgsnämnden menar att det är viktigt att exempelvis alla vård- och omsorgsboenden har offentlig konst och därför skulle det kunna tydliggöras ytterligare att

1-procentsregeln gäller oavsett byggtreprenör eller driftsform samt att det tydliggörs huruvida 1-procentsregeln omfattar ny-, till- och ombyggnationer eller ej.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Formuleringen i Policy för offentlig konst ändras till "Vid offentligt finansierad ny- och ombyggnation ska enprocentregeln tillämpas. Enprocentregeln innebär att 1% av byggkostnaden avsätts till konstnärlig gestaltning."

13. Vidare menar Vård- och omsorgsnämnden att det i policyn framgår att konsten ska sticka ut, vara modig, innovativ och kreativ både i sitt uttryck och i sitt prestationssätt men utifrån ett vård- och omsorgsperspektiv är det också viktigt att vara känslig för det sammanhang i vilken konsten placeras. Miljön på ett vård- och omsorgsboende är delvis en hem-miljö för brukare och en del av brukarna kan ha ett sjukdomspanorama som ställer särskilda krav på konstens utformning. Det kan gälla till exempel färgval och abstraktionsgrad för att konsten ska kunna uppskattas fullt ut och inte förvill eller skrämna betraktaren. Detta bör tydliggöras i policyn.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Formuleringen kvarstår. Processen hur konstmuseerna arbetar i samråd med verksamheterna beskrivs i riktlinjen.

14. Vård- och omsorgsnämnden menar att i rubriken "Ansvarsfördelning", som återfinns i riktlinjen, skulle nämndernas ansvar behöva tydliggöras.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Texten förtydligas med att det är förvaltningars ansvar (inte nämnden) att delta med kompetens enligt riktlinje när Eskilstuna konstmuseum, Eskilstuna Kommunfastigheter AB eller Stadsbyggnadskontoret initierar ett nytt offentligt konstprojekt.

15. Vård- och omsorgsnämnden skriver att det är oklart vilken status dokumentet som benämns "Bilaga A - Beskrivningar av begrepp och dessas innebörd, policy och riktlinjer för offentlig konst" har och till vilken handling det är en bilaga. Detta bör tydliggöras.

Kultur- och fritidsförvaltningens svar: Bilaga A kommer att medfölja bägge handlingarna, det vill säga både policyn och riktlinjen. Det kommer att tydliggöras i formuleringen.